

TURIZMDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISH USLUBLARI

Toshboyeva Xurshidabonu Ulug`bekovna

Turon universiteti Andijon filiali

2-bosqich lingvistik yo`nalishi magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18016858>

Annotatsiya: Ushbu tezis turizm sohasida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uslublarini tadqiq etishga bag'ishlangan. Kommunikativ kompetensiya turizm mutaxassisining kasbiy faoliyatida muhim ahamiyat kasb etuvchi asosiy ko'nikmalardan biri sifatida qaraladi. Tadqiqotda kommunikativ kompetensiyaning lingvistik, sotsiolingvistik, pragmatik va psixolingvistik tarkibiy qismlari yoritiladi. Interaktiv ta'lim usullari, rolli muloqot va madaniyatlararo treninglarning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari turizm sifatlari xizmat ko'rsatish kommunikativ kompetensiyaning tizimli rivojlanishiga bog'liqligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: kommunikativ kompetensiya, turizm muloqoti, til ko'nikmalari, madaniyatlararo muloqot, kasbiy diskurs.

Abstract: This thesis analyzes methods for developing communicative competence in the tourism sector. Communicative competence is regarded as a key professional skill that ensures effective interaction between tourism service providers and tourists. The study examines linguistic, sociolinguistic, pragmatic, and psycholinguistic components of communicative competence in tourism contexts. Special attention is given to interactive teaching methods, role-based communication, and intercultural training as tools for improving professional communication. The results indicate that the systematic development of communicative competence enhances service quality, tourist satisfaction, and intercultural understanding.

Keywords: communicative competence, tourism communication, language skills, intercultural interaction, professional discourse

Zamonaviy turizm sanoatining jadal rivojlanishi turizm mutaxassislaridan yuqori darajadagi kommunikativ kompetensiyani talab etadi. Turist va xizmat ko'rsatuvchi shaxs o'rtasidagi samarali muloqot xizmat sifati, turist qoniqishi va mamlakat imijining shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Shu bois turizm kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish masalasi dolzarb ilmiy-amaliy muammo sifatida namoyon bo'lmoqda [1:34].

Kommunikativ kompetensiya nafaqat til bilimlarini, balki madaniyatlararo sezgirlik, emotsional barqarorlik va pragmatik moslashuvni ham o'z ichiga oladi. Mazkur jihatlar tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi.

Ilmiy tadqiqotlarda kommunikativ kompetensiya tushunchasi keng yoritilgan bo'lsa-da, uning turizm sohasiga xos rivojlantirish uslublari yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Ko'plab turizm mutaxassislarida til bilimlari mavjud bo'lsa-da, real kommunikativ vaziyatlarda ularni samarali qo'llashda muammolar kuzatiladi [2:91].

Mazkur muammo kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning amaliy, interaktiv va psixologik jihatlarini chuqur o'rganishni taqozo etadi.

Tadqiqotimizning maqsadi turizm sohasida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uslublarini aniqlash va ularning samaradorligini ilmiy asoslash. Unga ko'ra quyidagi vazifalarni o'z oldimizga qo'ydik:

- kommunikativ kompetensiya tushunchasining nazariy asoslarini yoritish;

- turizm muloqotining o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash;
- kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismlarini tahlil qilish;
- samarali rivojlantirish uslublarini tavsiflash;
- amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Lingvistik kompetensiya kommunikativ kompetensiyaning asosiy tarkibiy qismi bo'lib, u leksik, grammatik va fonetik bilimlarni o'z ichiga oladi. Turizm sohasida mutaxassislar nutqi aniq, tushunarli va ijobiy konnotatsiyaga ega bo'lishi lozim [3:67].

Turizm diskursida baholovchi leksika, muloyimlik formulalari va standart nutq qoliplari keng qo'llaniladi. Bu birliklar turist bilan muloqotda ishonch va qulaylik muhitini yaratadi.

Kommunikativ kompetensiyaning rivojlantirishda interaktiv ta'lim uslublari muhim ahamiyat kasb etadi. Jumladan, rol o'yinlar, vaziyatli mashqlar va simulyatsiya mashg'ulotlari real turistik muloqotga tayyorlaydi [4:52].

Madaniyatlararo treninglar turistlarning milliy va madaniy xususiyatlarini hisobga olishga yordam beradi. Psixolingvistik yondashuv esa nutqni emotsional boshqarish, empatiya va stressga chidamlilikni shakllantirishga xizmat qiladi.

Izlanishlarimiz natijasi o'laroq, quyidagi natijalarga erishdik:

1. kommunikativ kompetensiya turizmda kasbiy muvaffaqiyatning muhim omilidir;
2. interaktiv va vaziyatli uslublar samaradorlikni oshiradi;
3. madaniyatlararo kompetensiya muloqot sifatini yaxshilaydi;
4. psixologik tayyorgarlik xizmat ko'rsatish darajasini ko'taradi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlab o'tish joizki, turizm kommunikativ kompetensiyaning rivojlantirish tizimli, kompleks va amaliy yondashuvni talab etadi. Lingvistik bilimlar, madaniyatlararo sezgirlik va psixologik barqarorlik uyg'unligi samarali turizm muloqotining asosi hisoblanadi. Mazkur tadqiqot natijalari turizm mutaxassislarini tayyorlash jarayonida kommunikativ kompetensiyaning rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Brown H. D. Principles of Language Learning and Teaching. New York: Pearson, 2007.
2. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches. Applied Linguistics, 1980.
3. Dann G. The Language of Tourism. Wallingford: CAB International, 1996.
4. Hymes D. On Communicative Competence. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1972.
5. Richards J. C. Communicative Language Teaching Today. Cambridge: CUP, 2006.
6. Savignon S. Communicative Competence. New Haven: Yale University Press, 1983.
7. Yusupov O. Madaniyatlararo muloqot nazariyasi. Toshkent: Fan, 2019.